

Apteekkien ammattieettinen neuvottelukunta

EETTINEN PÄHKINÄ 2/2006

LAPSEN OIKEUS ITSELÄÄKINTÄÄN

Minkä ikäisenä lapsi saa ottaa itse lukollisesta lääkekaapista lääkkeitä?

Minulle esitettiin kysymys johon en tiennyt varmaa vastausta. Vastausta kuitenkin odotettiin, niin sanoin, että lapsilla ei ole mitään asiaa yksin lukittuun lääkekaappiin. Siis vasta 18-vuotiaana ellei lääke- ja myrkkylaisissa ole vieläkin korkeampia ikä- ym. vaatimuksia. Perustelen tätä sillä, että lääkekaapissa on tai saattaa olla muitakin lääkkeitä/myrkkyjä kuin lapselle itselle tarkoitettuja.

Keskustelun yhteydessä vastausten ikähaarukka alkoi 12 vuodesta. Keskustelussa oli mukana myös lastenhoidon ammattilaisia.

Neuvottelukunnan vastaus

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista ei määrittele ikärajoja, mutta lain hengen mukaan alaikäisen näkemykset on otettava terveydenhuollossa huomioon lapsen kypsyysasteen mukaisesti. Tätä periaatetta voidaan soveltaa myös omatoimiseen lääkitykseen. Turvallisuusnäkökulma on tässä asiassa keskeinen. Kotioloissa voi olla täysin hyväksyttävää, että varhaismurrosiässä oleva lapsi ottaa pääsärkyyn itsehoitolääkettä omatoimisesti, jos hän varmasti tietää tarpeeksi lääkkeen oikeasta ja turvallisesta käytöstä ja osaa arvioida lääkityksen tarpeen. Tällaisissa tilanteissa vastuun kantavat viime kädessä vanhemmat, jotka mahdollistavat lapsen pääsyn lääkekaapille. Sen sijaan poikkeustilanteissa, esimerkiksi lastensuojelulaitoksessa, alaikäisten omatoiminen lääkitys tuskin on mahdollista. Vastauksena kysyjälle neuvottelukunta toteaa, että ikärajaa ei voi määritellä. Vastuu alaikäisen lapsen lääkityksestä on perheen aikuisilla.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992

7§ Alaikäisen potilaan asema

Alaikäisen potilaan mielipide hoitotoimenpiteeseen on selvitettävä silloin, kun se on hänen ikänsä ja kehitystasoonsa nähden mahdollista. Jos alaikäinen ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan.

Jos alaikäinen ei kykene päättämään hoidostaan, häntä on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa.